

ІНОЗЕМНЕ ІНВЕСТУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Актуальність проблеми. Сучасну ринкову економіку неможливо уявити без іноземних інвестицій, які поширені як у промислово розвинутих країнах, так і в країнах, що розвиваються. Інвестиційна діяльність — вирішальний чинник усієї економічної політики держави, від ефективності якої залежить стан виробництва, рівень технічного оснащення підприємств, можливості структурної перебудови економіки, розв'язання соціальних та екологічних проблем, інвестиції становлять основу розвитку підприємств, окремих галузей та економіки в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. При дослідженні проблем інвестиційного забезпечення економіки України в умовах фінансової глобалізації і міжнародних кредитних і фінансових відносин вагомих наукових результатів досягли вчені І.Л. Сазонець, С. Марченко, А.А. Пересада, Ю.В. Полякова та інші. Проте недостатньо розробленими залишаються окремі питання активізації інвестиційної та інноваційної діяльності за рахунок внутрішніх джерел підприємств, становлення інфраструктури інвестиційного ринку, розробки комплексних програм поліпшення інвестиційного клімату і створення на цій основі сталих мотивацій ефективного господарювання в рамках чинного правового поля [1, с.69].

Мета статті. Метою даного наукового дослідження є обґрунтування пропозицій щодо підвищення привабливості інвестиційного клімату в аграрному секторі економіки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. За роки економічної кризи в аграрному секторі України (1991-2000) практично зупинились інвестиційні процеси. Питома вага капіталовкладень, зроблених у галузь, зменшилася з 21,3% у 1990 р. до 3,7% у 2000 р.. На кінець 2012 р. цей показник підвищився до 4,9%. З одного боку, це свідчить про різкий спад інвестицій в аграрний сектор (інвестиційну кризу), з іншого — про великі потенційні можливості залучення інвестицій в галузь. Інвестиційна ємність галузі є однією з важливих умов прийняття рішення інвесторами, особливо іноземними, щодо вкладення коштів.

При цьому важливе значення має оцінка інвестиційних потреб і можливостей галузі. Про масштаби інвестиційної кризи в аграрному секторі свідчить динаміка обсягів інвестицій у галузь. У 2000 р. інвестиції в основний капітал галузі зменшились проти 1990 р. майже у 13 разів. Спад інвестицій в аграрному секторі був найбільшим серед інших галузей економіки. За період 1991-2012 рр. в аграрному секторі нагромадився дефіцит не профінансованих коштів в сумі 150 млрд грн. Це свідчить про масштаби інвестиційного ринку в галузі, її велику інвестиційну ємність. [2].

Галузь потребує серйозної модернізації. Частка основних машин, які відпрацювали свій технічний ресурс, перевищила на комбайнах - 90%; на тракторах - 80%. Списання техніки у 5-10 разів перевищує її придбання. Але основна проблема технічної модернізації аграрного сектору — кошти. Мінімальна річна потреба для підтримки технічного стану галузі на стабільному рівні - 2-3 млрд грн. Для прискореного оновлення машинно-тракторного парку щорічно потрібно - 10-15 млрд грн.

Для реального відновлення виробничого ресурсу аграрного сектору без іноземних інвестицій галузі не обійтись. Однак за обсягами залучення іноземних інвестицій аграрний сектор України істотно відстає від економіки в цілому, в якій теж рівень залучення іноземного капіталу порівняно з іншими країнами низький.

В процесі дослідження встановлено, що динаміка іноземних інвестицій в сільське господарство Миколаївської області за період 2005-2012 рр. розвивається нерівномірно.

Так, найкращий період росту іноземних інвестицій спостерігався з 2005 по 2008 рр., а з 2008 по 2011 рр. відмічено їх скорочення, рис. 1.

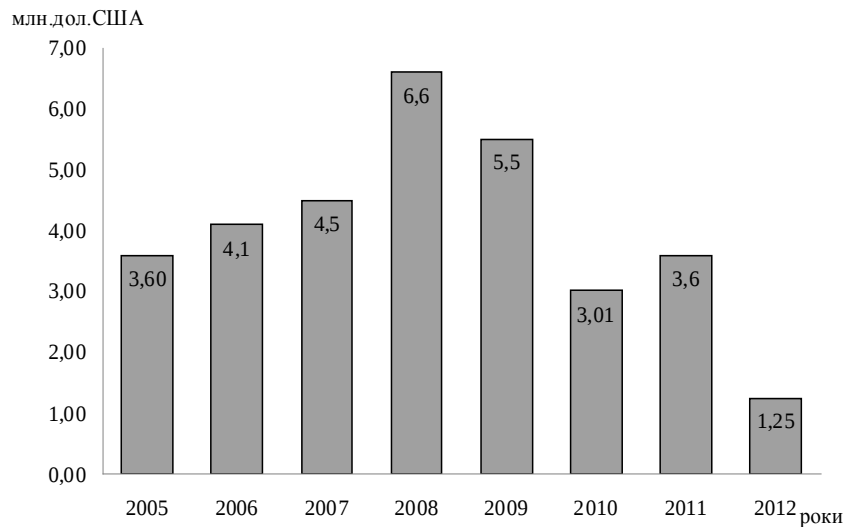

Рис. 1. Обсяги і частка залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор Миколаївської області

Можна стверджувати, що період політичних потрясінь і зміни напрямів економічного вектору України одночасно із розвитком світової економічної кризи призвели до не вирішення в продовж 2005-2012 рр. проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку аграрного сектору Миколаївської області.

Аналіз динаміки питомої ваги зовнішніх інвестицій в сільське господарство Миколаївської області показав, що за період дослідження спостерігається нерівномірність зміни із вираженою тенденцією до скорочення, рис.2.

Аналіз показав, що головними країнами-інвесторами, на які припадає 100,0% загального обсягу іноземних інвестицій (на кінець року) в аграрний сектор економіки Миколаївської області є: Російська Федерація, яка вклала 1954,0 тис. дол. (54,2 загального обсягу зовнішніх інвестицій), Туреччина – 1077,9 тис.дол. (29,9), Чеська Республіка – 429,0 тис. дол. (11,9%), Молдова – 61,3 тис.дол. (1,7%), Сполучене Королівство – 39,7 тис.дол. (1,1%), Сполучені Штати Америки – 36,1 тис.дол. (1,0%), Литва – 7,2 тис.дол. (0,2%).

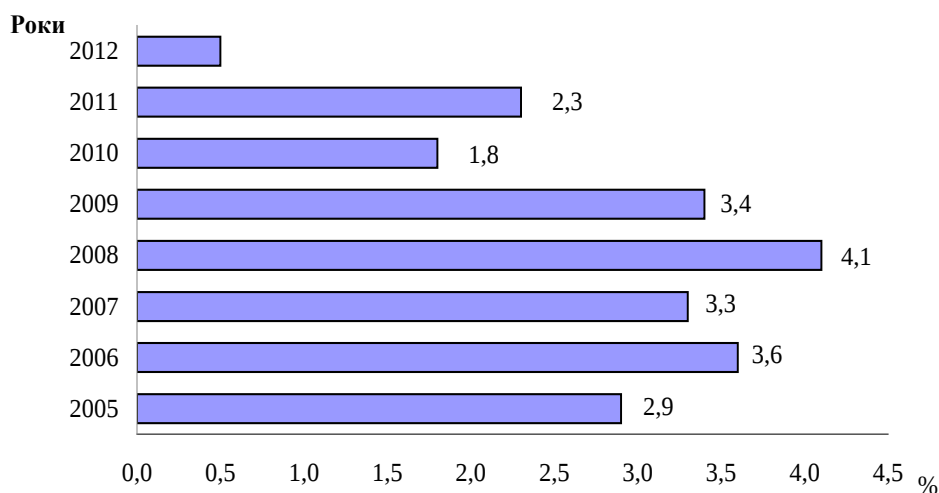

Рис. 2. Динаміка питомої ваги іноземних інвестицій в аграрний сектор Миколаївської області

Аналіз розподілу іноземних інвестицій по регіонах дозволяє прийти до висновку, що він має далеко не аграрне спрямування. Група областей з найменшими обсягами інвестицій — це суто аграрні області. Аграрно-інвестиційний феномен м. Києва пояснюється тим, що в столиці зареєстровано багато інвестиційних компаній, які успішно інвестують в аграрний сектор різних регіонів.

В результаті дослідження встановлено, що інвестиційна привабливість Миколаївської області забезпечується значним сільськогосподарським регіональним потенціалом разом із достатньо сприятливою політикою регіональних органів влади щодо розвитку аграрного бізнесу. Сільськогосподарський потенціал проявляється у досить значній кількості фермерських підприємств та сільськогосподарських господарств, розгалуженій спеціалізації аграрного сектору регіону, вдалому географічному розміщенні, забезпеченості різними ресурсами, а також розвинутій транспортній інфраструктурі.

Таким чином, аграрний сектор України, який за 90-ті роки ХХ століття пережив важку інвестиційну кризу став інвестиційно слабким. Великі потреби в капіталовкладеннях, особливо для технічної модернізації, не можуть бути поки що забезпечені за рахунок власних коштів підприємств, кредитів банків і, тим паче, бюджетного фінансування. Тому, важливим джерелом інвестиційного ринку для аграрного сектору є залучення в галузь іноземного капіталу.

Серед причин незадовільної реалізації великого інвестиційного потенціалу аграрного сектору України, як свідчать дослідження, є насамперед низький імідж галузі на всіх рівнях її функціонування. Досвід розвинутих країн доводить, що для широкомасштабного залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор економіки необхідно проводити ефективну інвестиційну політику держави, спрямовану на формування та поліпшення інвестиційного іміджу галузі на всіх рівнях — центральних, місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Перспективним напрямком інвестиційної діяльності на підприємствах АПК є впровадження прогресивних енергозберігаючих технологій.

Останнім часом активізувалася двостороння співпраця в АПК з представниками бізнесу японських і шведських компаній з метою реалізації спільних інвестиційних проектів [5].

Висновки. Проведене дослідження умов створення і підтримки інвестиційного клімату в Україні дає підставу для наступних висновків. На сьогоднішній день структурний розвиток України не відповідає найбільш важливим світовим тенденціям. Виправлення цих невідповідностей - повинне стати одним з першочергових пріоритетів економічної політики уряду. Необхідне виконання наступного:

- підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору України;
- збільшення обсягу надходжень іноземних інвестицій в сільське господарство;
- підвищення темпів розвитку галузі;
- збільшення рівня присутності української продукції галузі на світових аграрних ринках.

Досягнення поставлених цілей відбуватиметься завдяки досягненню наступних більш конкретизованих підцілей:

Оперативні: внести зміни в Земельний кодекс України, якими буде встановлено, що земля може бути предметом торгівлі, тобто купуватися та продаватися; створити законодавчу базу у сфері агрострахування, якою передбачити основні засади, порядок, умови, наявність або відсутність преференцій для підприємств агропромислового комплексу при укладенні договорів страхування; внести зміни до Закону України "Про режим іноземного інвестування", які встановлюють обов'язкову спрощену систему реєстрацію прямих іноземних інвестицій; розробити земельний кадастр (оцінки, кількості, якості, видів земель), дані якого мають обов'язково використовуватися при укладанні договорів купівлі-продажу землі; створити "інвестиційний портрет" регіону, який дає

вичерпну інформацію про стан сільського господарства у кожному регіоні, його кількісні та якісні чинники, ємність інвестиційного ринку в регіоні, перспективні напрямки його розвитку тощо.

Тактичні: підвищити інвестиційну привабливість аграрного сектору; збільшити обсяг надходжень іноземних інвестицій в аграрний сектор на 5-7%; підвищити рівень механізації в сільське господарство; покращити врожайності сільськогосподарських культур.

Стратегічні: збільшити обсяг іноземних інвестицій в аграрний сектор економіки до рівня вкладення галузі у ВВП країни (зараз в аграрний сектор вкладається лише 2% усіх інвестицій, а вклад галузі у ВВП 14 %).

В разі досягнення цілей підвищиться рівень фінансової і матеріальної забезпеченості населення, що працює в галузі; створюватимуться нові підприємства; збільшаться обсяги кредитування підприємств агропромислового виробництва; зменшиться залежність від імпортової продукції; зростуть темпи розвитку сільськогосподарського підприємництва.

Анотація

Стаття присвячена проблемі залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор економіки та стратегічним аспектам участі України у цьому процесі. Основні напрямки розвитку України - це усунення структурних деформацій у розвитку економіки та залучення сучасних технологій, що здатні вивести країну до траєкторії динамічного росту.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційний клімат, інвестор, інвестиційна привабливість, агропромислове виробництво.

Аннотация

Статья посвящена проблеме привлечения иностранных инвестиций в аграрный сектор экономики и стратегическим аспектам участия Украины в этом процессе. Основные направления развития Украины - это устранение структурных деформаций у развития экономики и привлечения современных технологий, что способны вывести страну к траектории динамического роста.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционный климат, инвестор, инвестиционная привлекательность, агропромышленное производство.

Annotation

The article is devoted to the problem of bringing of foreign investments in the agrarian sector of economy in and strategic aspects of participation of Ukraine in this process. Basic directions of development of Ukraine are this removal of structural deformations at development of economy and bringing of modern technologies in, that are able to show out a country to the trajectory of dynamic growth.

Keywords: investments, investment climate, investor, investment attractiveness, agroindustrial production.

Список використаних джерел:

1. Інвестування в аграрній сфері / За ред.. А. В. Чупіса. - Суми: Видавництво «Довкілля», 2002. - 244 с.
2. Майданевич П.М. Інвестиційна привабливість підприємств аграрного сектору: теорія, методологія, практика: монографія / П.М. Майданевич. – Сімферополь: ВД «АРІАЛ», 2011. – 388 с.
3. Ландарь І. Особливості залучення іноземних інвестицій в Україну // Економіка України. - 1998. - №12. - С.68-72.
4. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. <http://www.minagro.ua/>